

правовій культурі, такий, що відповідає принципу верховенства права кримінальний закон, юридична конструкція якого у загальній частині дозволяє ефективно забезпечувати кримінально-правову охорону національної безпеки з виокремленням в особливій частині окремого виду кримінальних правопорушень, що є злочинами, – проти основ національної безпеки.

### ***Список використаної літератури:***

1. Богущкий П.П. Концептуальні засади права національної безпеки України: монографія. – Київ-Одеса: Фенікс. – 2020. – 376 с.
2. Бабаніна В.В. Співвідношення кримінального права та кримінального закону / В.В.Бабаніна// Право і суспільство. – 2017. – №3. – С.160-165.
3. Стрельцов Є.Л. Правовий вплив на неправомірну поведінку: кримінально-правовий аспект. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2021/01/25/ye-streltsov-dialektyka-kryminalnogo-prava.pdf>

**Ключові слова:** кримінальний закон, система правового забезпечення національної безпеки, національні інтереси, злочини проти основ національної безпеки.

**Ключевые слова:** уголовный закон, система правового обеспечения национальной безопасности, национальные интересы, преступления против основ национальной безопасности.

**Key words:** criminal law, the system of legal support for national security, national interests, crimes against the basics of national security.

### ***ДМИТРУК МИХАЙЛО МИХАЙЛОВИЧ***

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент*

## **ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Кримінальне право України як галузь права та законодавства будується на принципах, які в теорії розподіляють на загальні та спеціальні принципи кримінального права України. Поряд із тим, що побудову Загальної та Особливої частин кримінального права України здійснено на зазначених принципах, це не виключає можливість виокремлення принципів певного інституту кримінального права та Розділу Особливої частини КК України [1].

Не дивлячись на те, що питання формування ефективної кримінально-правової політики України та кримінального законодавства залежать від «фактору політичної волі» [2, с. 14-15] вважаємо, що висвітлення відправних положень, на яких будується діюче кримінальне законодавство в сфері службової та професійної діяльності має істотне значення для кримінального права у всіх його проявах.

В одних Розділах КК України такі принципи чітко прослідковуються (і проявляються в логіці розміщення кримінально-правових норм в Загальній частині КК України або в логіці розміщення кримінальних правопорушень в Особливій частині КК України), в інших – їх наявність доводиться лише системним аналізом ознак кримінальних правопорушень. Проте і в одному і в іншому випадку, виокремлення таких принципів певного інституту кримінального права є корисним як для законотворчості, оскільки є «лакмусовим папірцем» допущених законодавцем недоліків, так і для правозастосовної практики та навчального процесу, оскільки – допомагає більш точному застосуванню та засвоєнню цих інститутів кримінального права.

До принципів побудови кримінальних правопорушень, відповідальність за які передбачено положеннями Розділу XVII Особливої частини КК України, можна віднести наступні:

1) **більшість кримінальних правопорушень у сфері службової та професійної діяльності у Розділі XVII Особливої частини КК України диференційовано за сферами суспільних відносин**, які є складовими цього родового об'єкту цього розділу Особливої частини – службова діяльність у юридичних особах публічного права, службова діяльність у юридичних особах приватного права, а також професійна діяльність із надання публічних послуг. Наприклад, таке діяння як «зловживання своїми правами та обов'язками» може вчинятись у сфері публічного права (ст.ст. 364, 364-2, 365 КК), приватного права (ст. 364-1 КК), а також особами, що надають публічні послуги (ст. 365-2 КК). Лише окремі кримінальні правопорушення, наприклад, ст. 366 КК, сформульовано щодо діянь, які вчиняються у всіх відносинах, що входять до родового об'єкту Розділу XVII Особливої частини КК.

2) **підкуп** (тобто давання-отримання неправомірної вигоди) в певній сфері діяльності юридичних осіб приватного права та надання публічних послуг об'єднані в одній статті КК України, оскільки є двостороннім кримінальним правопорушенням. Прикладом є ст. 368-3 та ст. 364-8 КК України. Конструкції вказаних двосторонніх кримінальних правопорушень сформульовано подібно до такого кримінального правопорушення як «загальний підкуп» (ст. 354 КК України). Виключенням із цього положення становить лише підкуп, що вчиняється у сфері юридичних осіб публічного права, оскільки давання неправомірної вигоди виокремлено у ст. 369 КК, а отримання у ст. 368 КК.

3) таке діяння як «підкуп» у різних суспільних відносинах (як складових родового об'єкту досліджуваних кримінальних правопорушень) законодавчо закріплено тотожними словесними формами: «отримання» у таких словесних формах як «прийняття пропозиції, обіцянки або одержання ...» (а у сфері публічних юридичних осіб ця конструкція розширена додатково такими словами як «, а так само прохання надати...»); «давання» у таких словесних формах як «пропозиція чи обіцянка ... надати йому/їй або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди або прохання її надати...».

4) **про належність діяння кримінального правопорушення до певної сфери суспільних відносин**, в якій він вчиняється свідчить

**вказівка законодавця** («...влада або службове становище...»; «...особи юридичної особи приватного права...»; «особи, яка надає публічні послуги»). Якщо у «зловживаннях повноваженнями» належність діяння до певної сфери суспільних відносин, що входять до родового об'єкту Розділу XVII Особливої частини КК України є очевидною, то про належність «підкупу» у ст. 368, 369 КК України до сфери діяльності юридичних осіб публічного права свідчить опис суб'єктів кримінальних правопорушень.

Вказані принципи використані законодавцем у криміналізації суспільно небезпечних діянь у сфері службової діяльності та професійної діяльності свідчать про активне використання вітчизняним законодавцем термінології міжнародних актів в сфері протидії корупції та зарубіжного досвіду.

### **Список використаної літератури:**

1. Кримінальний кодекс України від 05.09.2001 № 2341-III. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (дата звернення: 05.05.2021).
2. Михайленко Д.Г. Протидія корупційним злочинам засобами кримінального права: концептуальні основи: монографія / Д.Г. Михайленко. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 582 с.

**Ключові слова:** принципи, принципи кримінального права, підкуп, зловживання, кримінальні правопорушення у сфері службової та професійної діяльності, двосторонні корупційні кримінальні правопорушення.

**Ключевые слова:** принципы, принципы уголовного права, подкуп, злоупотребление, уголовные правонарушения в сфере служебной и профессиональной деятельности, двусторонние коррупционные уголовные правонарушения.

**Key words:** principles, principles of criminal law, bribery, abuse, criminal offenses in the field of official and professional activities, bilateral corruption criminal offenses.

### **ГУРТОВЕНКО ОЛЕГ ЛЕОНТИЙОВИЧ**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент*

### **ЗОВНІШНІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАПОЗИЧЕННЯ**

Запозичення (адапція) у сферах поведінки і світоглядів – це явище, яке полягає в розповсюдженні складової (адаптанта) одного компонента зазначених сфер (адаптодавця) на іншого компонента зазначених сфер (адаптоотримувача). Запропоноване значення слова «адаптант» є схожим із його звичним значенням – «той, хто проходить період адаптації». Відмінність же обумовлена нетотожністю явищ, які позначаються поняттями «запозичення» і «адаптація». Якщо вважати (класифікація компонентів світу є умовністю, яка існує в психіці людини), що адаптодавець і адаптоотримувач включаються до однієї